

petje so nas pa poživile. Spominjali smo se pa še posebej tovariša in poslanca Gangla, ki ga naj Bog živi!

Dobski krožek ima prvi sestanek dne 21. t. m. na Viru pri „Vehovcu“ ob 3. uri popoldne. Tovariši, tovarišice, na krov! Le v združenju in spoznanju je moč. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Dne 7. t. m. je priredilo naše društvo majniško zborovanje v Gornji Polskavi. Predsednik tov. Koki je v svojem nagovoru proslavljal v vznesenih besedah naš vzvišen poklic ter bodril nas — pionirje prosvete — h krepkemu delu v šoli in izven nje. Ob naši trdni organizaciji se bodo uspešno odbijali vsi ljuti napadi raznih sovragov učiteljstva in šole. Nadalje z zadovoljstvom konstatira številno udeležbo ter še posebno pozdravi iz Pragerskega došla uradnika gg. Oseta in Vodenika. Kot nov član je pristopil društvu tov. Jože Rainer.

Po zapisniku je omenil tovariš predsednik dopise glede pol v zadevi draginjskih razmer, nekega člana v „Päd. Z.“, o ponudbi zavarovalnice za osebno varstvo; z ozirom na dopis mariborskega učiteljskega društva, ki zboruje junija v Framu, pozove predsednik navzoče društvenike, naj se po možnosti korporativno udeležijo zborovanja bratskega društva. Za tem še prečita dopis zdravnika dr. Zangerja, ki je moral iz službenih ozirih odpovedati predavanje o šolski higieni, ter dopis o sestanku slovenske učiteljske zveze v Pragi; za Jan Legov spomenik se določi prispevek 10 K.

Tovarišici tajnici se naroči, da še enkrat razpošlje pozive vsem onim, ki še vedno s prekrizanimi rokami stoje izven društva; dočim se je najzadnji delavci krepko organizirajo, pa se še najdejo v našem inteligentnem sloju ljudje, ki ne malo ne pojmi važnosti stanovske skupnosti.

O velikonočnem zborovanju „Zveze“ nam je podal poročilo tovariš Krotký; kot predsednik socialnega odseka pa je ob enem poročal o učiteljskem sestanku v Studenicah. Sklenilo se je prirediti prvi roditeljski večer v Poljčanah; predaval bo tedaj tovariš Brumen iz Čadrama. Dravinjski krožek priredi v kratkem tudi izlet na Donačko goro.

Pri slučajnostih zahvali predsednik ggč. Ljudmilo Schreinerjevo, ki je kot članica našega društva pri celjskem koncertu nastopila tako častno. Omenil je tudi neko zadevo, ki se je splošno obsojala; želeli bi bilo, da bodo znali merodajni faktorji vbodoče preprečiti slične netaktnosti.

Na predlog tovariša Vršiča se sklene naročiti od ljutomerskega učiteljskega društva primerno število društvenih pravil.

Po zborovanju se je razvila v prostorih Hermanove gostilnice izredno animirana zabava; postrežba je bila v vsakem oziru izborna. Za izvršten aranžma se je v vso vsmo potrudila tudi tovarišica ggč. Negovetičeva. Na snidenje v Framu!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je priredilo dne 3. t. m. majnikov izlet na goro Oljko. Ne mnogo dobrega obetajoče jutro omenjenega dne je marsikateroga tovariša priklenilo na dom; zato tudi ni bilo izletnikov toliko, kolikor bi jih bili pričakovali. A izletnike, med katerimi je bilo tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz šoštanjkega okraja, je bogato poplačal krasni razgled z vrha po obširnem slovenskem ozemlju za njihov trud. Po vrnitvi v dolino je izletnike pri županu in gostilničarju gospodu Goričniku v Rečički vasi okrepčalo prav okusno kosilo. Popoldne je prišel med nas tudi c. kr.

V prsih nosi ideale,
za vse dobro smisel on ima;
ali prosim vas, kristjani,
ne živi se od navdušenja.
Tudi srce časih mu nagaja.
Bad bi ženin se, saj sije maj!
S kom, kako, zakaj, to zna vam,
a ne zna seveda še, na kaj.
Velik revček praktikant je! —
Malo cenjen njihov je pač stan.
Vendar so dobri muzikantje;
jeremijaše počjo vam dannadan.

VIII. Officialna nemščina.

Na hodniku živahna družba se danes vedno bolj nabira ter kaj ognjeno na vsa usta prav krvooločno debatira. Odklenkal kdaj je že počitek, a zvon ne najde še posluha; za klenkanje, za vse zvonjenje uša danes so pač gluha.

Prikaže takrat na obzoru voditelj se in se namrda začuden. „Kaj pa to? Brbljajo! Na moji šoli razvada grda!“ Pristopi krogu, z resnim glasom ga posvari: „Hm, darf ich bitten, vsak v svoj razred, gospoda moja; die Glocke hat schon längst gelitten!“

(Konec)

nadzornik obrtnih šol, ravnatelj gospod Šubic iz Ljubljane, našemu povabilu pa se je odzvalo tudi več tovarišev in učiteljskih prijateljev iz Šoštanja, Smartna ob Paki in drugod. Vrlo gornjegrajsko učiteljsko društvo, ki je ravno tisti dan zborovalo na Ljubnem je brzojavno pozdravilo tovariše izletnike. Razvila se je prav prijetna, neprisljenja zabava. Ob dobri postrežbi, ob pevanju narodnih pesmic ter ob lepih napitnicah tovariša predsednika, ravnatelja gosp. Šubica in tovariša Koropca je prehitro pretekel čas. Ta izlet ostane vsakemu udeležencu v prav prijetnem spominu.

Učiteljski krožek ormoškega in ljutomerskega učiteljstva. Prvi krožek omenjenega učiteljstva, ki ga je sklical tov. Ludovik Šijanec, nadučitelj pri Svetinjah, se je vršil 7. t. m. pri Kraljici v Ivanjkoveih. Udeležili so se krožka tovariši in tovarišice sledečih šol: Velika nedelja, Runc, Svetinje, Sv. Miklavž, Sv. Bolfenk in Ormož ormoškega okraja, Stara cesta, Ljutomer in Mala nedelja ljutomerskega okraja. Krožek so počastili s svojo prisotnostjo tudi gg. F. Simonič in L. Petovar, veleposestnika v Ivanjkoveih, F. Polak, stud. iur. iz Cerovca, in ggč. Pernatova iz Ormoža. Sklicatelj, tov. Šijanec pozdravi došlece, vobče želeč, naj bi ideja družiti se in gojiti stanovsko zavednost prevzela slehernega učitelja in slehrno učiteljico. Zatem pozdravi goste, napije starosti krožka, tov. Salamunu, in predsednikoma ormoškega in ljutomerskega učiteljskega društva, tov. Rajšpa in Tomažiču. Vrsto govorov zaključijo tov. Rajšp, poudarjajoč, da je iz vseh besed gg. predgovornikov razvidno, da so taki učiteljski krožki v teh resnih časih, ko nas nasprotniki hočejo pritisniti ob tla, potrebni, ker služijo naši stvari. Končno naznani tudi, da bo prihodnji krožek v Vzmetnicah. Obljubili smo, da pridemo vsi. — Pri tem pa ne pozabimo k takim krožkom vabiti tudi prijateljev šole in učiteljstva.

Goriško.

Deželno učiteljsko društvo za Goriško-Gradiščansko je imelo redno letno zborovanje dne 14. maja 1908 ob 11. uri popoldne pri „Zlatem jellenu“ v Gorici po dnevnem redu: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo: račun za leto 1907. — Proračun za leto 1908. 3. Volitev pregledovalcev računov v smislu § 10. društvenih pravil. 4. Morebitni predlogi, ki naj se naslovijo pisмено na predsednika dva dni pred zborovanjem.

Trst.

Zborovanje tržaškega učiteljskega društva v Sv. Križu. — Minolo nedeljo se je zbralo učiteljstvo v šolskem poslopju v Križu, odkoder je prediven pogled po slovenski Rivieri in Adriji. Nekako ob pol enajsti uri je otvoril predsednik zborovanje s presrečnim pozdravom na vse navzoče, nakar je referiral g. dr. J. Pertot o naznanjeni temi: Kako pospešuje ljudska šola javno zdravstvo. Na otroško dušo napravi neizbrisen vtisk lepo belo šolsko poslopje, a tudi zračnost, svetloba, obsežnost in snažnost lepih prostorov ostane za vedno utrjeno v občutljivi otroški duši. Doslédno navajanje otrok po blagem učitelju na red in snažnost postane navada v poznejem življenju. Dr. J. Pertot je nadalje razvil svojo nalogo o negovanju kože, rok, zob, nosa, ušes in o higieni šolskih prostorov. Z umazano roko pridejo najgroznejše kali bolezni na naša usta in po teh v notranjost človeškega telesa, ki slednjič prezgodaj podleže. Marsikatera naših peric s povajanimi rokami umazanega perila obriše otroka, mu odreže kruha, pripravljala kosilo itd. S tem mori lastno dete in družino. Bodimo snažni in kopljimo si vztrajno celo telo. Najvzorneja država v Evropi glede higieničnih šolskih stavb, v katerih je združeno vse, kar zahteva moderna higiena, je mlada Bolgarska. To bodi nam Slovanom v ponos! Koncem predavanja se je zahvalil tovariš predsednik predavatelju z ganljivo vezano besedo. Naša hvaležnost in največje spoštovanje naj mu bo v zahvalo! Za tem so se obravnavale druge točke dnevnega reda, tičoč se stanovskih in društvenih koristi. Sklenilo se je zborovanje s posetom v Brojence, kjer si je učiteljstvo ogledalo velikanske sesalke, ki dvigajo vodo v visočino, odkoder se potaka po vodovodu v Trst. Posetilo nas je tudi nekaj bližnjih tovarišev in tovarišic. Hvala jim. Prihodnji občni zbor bo v Barkovljah dne 4. oktobra t. l.

Srednješolski vestnik.

** Osebna vest. Deželni šolski svet je odobril, da je pravi realni učitelj na idrijski mestni realki, g. Matija Pirca, definitivno potrjen in da se mu dovoli naslov profesorja.

** Na nemški državni gimnaziji v Trstu je razpisano mesto ravnatelja. Seveda dobi to mesto Nemeec.

Književnost in umetnost.

Novo muzikalije. Podjetni založnik L. Schwenntner je zopet izdal troje muzikalij, ki jih že priporoča elegantna zunanja oblika. Te muzikalije so:

1. **Mina-valček** iz operete „Nečak“. Za klavir uglasbil Viktor Parma. Cena 2 K 40 h.

2. **O, te ženske!** Koračnica iz operete „Nečak“. Za klavir uglasbil Viktor Parma. Cena 1 K 50 h.

Obe te Parmovi kompoziciji sta med najlepšimi točkami njegove operete „Nečak“, ki je ravno z omenjenima skladbama dosegla najlepší uspeh v Zagrebu in Ljubljani. Parmova godba je polna živahnosti in melodij, tako tudi tukaj. Ne bo dolgo, pa bo na vsakem klavirju ta koračnica in valček.

3. **Slovenske narodne pesmi.** Zbral in uredil Marko Bajuk. III. zv. Cena 1 K. — V tem zvezku je zbranih 30 narodnih pesmi, deloma znanih, deloma manj znanih. Služile bodo dobro manjšim pevskim zborom pa tudi veselim družbam. Harmonizacija je preprosta, odgovarjajoča značaju narodne pesmi, izvedena po Zirovnikovem vzoru. Prav je tako!

Kulturno delo.

+ Ustanovni občni zbor „Narodnega izobraževalnega društva“ za Ločnik se je vršil v nedeljo, 3. maja t. l., na Gradiškuti. G. Josip Kocijančič, veleposestnik na Gradiškuti, je bil tako ljubezniv, da je v to svrhu dal na razpolago svoje prostore. Okolo 4. ure popoldne se je tam zbralo nad 30 mož in mladeničev iz Ločnika in Gradiškute. Večji del je bil iz Ločnika. G. dr. Janc jim je razložil pomen izobraževalnih društev in nato raztolmačil pravila. V društvo se je vpisalo 31 članov. Za predsednika je bil izvoljen z vzklikom g. Josip Kocijančič iz Gradiškute, za odbornike pa Jože Pintar, Ivan Drufovka, Štefan Velušček, Franc Štiligoj, Jožef Colja, vsi iz Ločnika, in Anton Obljubek iz Gradiškute, za preglednika Jakob Tronkar in Anton Taljanut iz Gradiškute. — Sklenilo se je naročiti sledeče časopise: „Soča“, „Primorec“, „Delavski List“, „Edinost“, „Gorica“, „Primorski List“, „Naš glas“, „Primorski gospodar“, „Slovenski Branik“. Nadalje prepusti društvu g. Kocijančič „Slovenski Narod“, g. Bitežnik pa „Učiteljskega Tovarisa“.

+ „Izobraževalnemu društvu“ v Senožečah je podaril deželnosodni svetnik g. Mihael Novak 1000 slovenskih in 300 nemških knjig. Ta čin je v zgodovini slov. izobraževalnih društev gotovo edin.

Politiški pregled.

* Volilna reforma za deželni zbor kranjski. Ustavni odsek se je v soboto, dne 9. t. m., zedinil za volilno reformo, po kateri bo štel deželni zbor z ljubljanskim knezoškofom 50 članov, in sicer jih bo 10 volila kurija veleposestnikov, 10 mesta in trgi, 2 trgovinska in obrtna zbornica ljubljanska, 16 kmetijske občine in 11 splošna kurija. — S. L. S. utegne imeti (s škofofom) 27 poslancev, naprednjaki 12 in Nemci 11 poslancev, klerikalci dobe torej absolutno večino. Ustavni odsek je sklenil: 1.) Sprejme se načrt izpremembe volilnega reda in deželnega reda, kakor ga je predložil referent, s sledečimi izpremembami: § 5. volilnega reda se izpremeni tako, da dobi Ljubljana v obstoječi mestni skupini namesto dveh mandatov štiri. Za te štiri mandate je Ljubljano razdeliti v dva, po davčni obveznosti in po številu prebivalstva kolikor mogoče enakorazdeljena volilna okraja, katerih vsak voli po 2 poslance. Prepuščeno je narodno-napredni stranki, da stavi predlog glede te porazdelitve in ga naznani referentu. Sorazmerno s to izpremembo je izpremeniti tudi deželni red. — 2.) § 7. a) volilnega reda se izpremeni tako, da od enajst mandatov splošne skupine dobi enega mestna občina ljubljanska, drugih deset pa je porazdeliti na ostalo deželo teritorialno in je prepuščeno slovenski ljudski stranki stavi svoje predloge glede te porazdelitve. — 3.) Za kompletorično volitev dveh novih poslancev ljubljanskih cenzus-kuriji bo veljala še cela Ljubljana kot en sam volilni okraj. — 4.) V mestni skupini se nadalje izpremeni to, da vbodoče mesto Kočevje voli samo svojega poslanca, trg Ribnica se pa priklapi volilnemu okraju ostalih dolenskih mest in trgov (Novomesto, Višnjagora, itd.) Razentega so se soglasno sprejeli tudi še pogoji nemške stranke, in sicer, da je izprememba novega volilnega in deželnega reda mogoča le ob navzočnosti najmanj 42 članov deželnega zbora, ki odločujejole stričetrinsko večino. — Določbe poslovnika za deželni zbor in deželni odbor, ki se ne strinjajo s to novo postavo, se s tem ukinejo. — Mi seveda s tako volilno reformo nismo zadovoljni in ne bomo zadovoljni z nobeno drugo, razen z ono, ki bo zasnovana na principu enakosti, splošnosti, direktnosti in tajnosti.

* Poslanska zbornica je imela 5. t. m. sejo. Med vlogami je tudi zahteva za naknadni kredit č proračunu za 1908. Ker vlada nima še večine za nujni predlog glede zvišanja rekrutnega števila pri deželni brambi, je sama zavlekla sejo. Vloge so se čitale dobesedno, potem so ministri odgovarjali na razne interpelacije.

* Proračunski odsek je sprejel poglavje „ljudska šola“. Tekom debate je poslanec Conci izrazil željo, naj se ljudskim šolam „Lege nazionale“ v Spljetu in Šibeniku podeli

pravica javnosti, ter je zahteval, naj se slovenski oddelek učiteljskega v Koprupremestiv kak slovenski kraj. (O tem glej današnji uvodni članek! Op. ur.) Nadalje je urgiral ustanovitve italijanskega učiteljskega v Gradišču ob Soči ter je odločno pobijal postavko proračuna, s katero se ima pomnožiti nemško šolstvo na Trentinskem.

* Razni nemški knezi so dospeli na Dunaj, kjer so častitali cesarju Francu Jožefu povodom 60 letnice. Na Dunaju je bil tudi nemški cesar, kamor je došel iz Pulja.

* Proti enakopravnosti slovenskega jezika. Kakor listi poročajo, so bili te dni poslanci Dobernig, Marekhl in Hofmann-Wellenhof pri pravosodnem ministru Kleinu, da protestujejo proti enakopravnosti slovenskega jezika pri sodiščih na Štajerskem, Korškem in Kranjskem. Kakšen odgovor jim je dal minister na to intervencijo, ne vemo. Domnevamo pa, da jim je dal dr. Klein običajen pitjski odgovor, ki te lahko tolmači v teoriji tako ali drugače. V praksi se bo seveda justična uprava trudila ustreči željam in zahtevam nemških poslancev.

* Poslanec H. Prade je imenovan za nemškega ministra-rojaka. Prade je že bil minister.

* Koroški Nemci proti slovenskemu jeziku. Na shodu nemškega „Volksvereina“ v Celovcu sta hujškala Dobernig in dr. Knapitsch zoper Slovence. Dobernig je zmerjal slovenske sodnike in odvetnike z „windische Frechlinge“, zahteval bojkot slovenskih odvetnikov in napovedal interpelacijo, ker justični minister ni pohvalil postopanja koroških sodnikov zoper slovenski jezik; nadalje je protestiral proti sloveniziranju Trsta in Gorice!

* Vseslovanski kongres. „Čahoslav. Korresp.“ poroča, da se v kratkem sestanejo v Pragi slovenski državni poslanci na posvetovanje o nameravanem vseslovanskem kongresu. Posvetovanja se udeležijo tudi več članov ruske dume.

* Čin pletete čeških in poljskih socialnih demokratov. Povodom smrti mladočehškega prvaka dr. Herolda sta tudi češki in poljski klub soc. demokratov poslanske zbornice poslala kondolenčni brzojavki. Razentega se je predstavila dr. Kramfu kakor predsedniku češkega kluba deputacija čeških socialnih demokratov, sestojča iz poslancev Nemea, Soukupa, Habermanna in Hybeša, da mu ustno tolmači sožalje na smrti dr. Herolda. Pri tem je bil dr. Kramf do solz ginjen. Pogreba se je udeležila tudi množična deputacija čeških socialnih demokratov, ki je na izrečno prošnjo zastopala tudi poljske sodruge. Ti poslednji pa so v svoji brzojavki v toplih besedah izrazili svoje sožalje na veliki izgubi, ki je zadela češki klub in z njim ves češki narod.

* Letošnje velike vojaške vaje se bodo vršile v zapadni Ogrski. Vojaških vaj, ki se prično okolo 18. septembra, se udeležijo 4. budimpeštanski, 5. požunski in 13. zagrebški vojni zbor.

* Vsenemški shod so priredili na Dunaju Vsenemci. Na shodu so hujškali proti Čehom in češkim uradnikom. Sprejeta je bila resolucija, da je treba z vsemi silami delovati na to, da se z Dunaja prepode vsi slovenski, zlasti pa češki uradniki.

* Z zagrebškega vsenemščiljšča je odšlo 480 dijakov, deloma na Dunaj, deloma v Prago. Na Dunaju so jih prav lepo sprejeli slovenski dijaki. Prav tako so bili sprejeti v Pragi.

* Poljski dijaki za hrvaške kolege. Iz Krakova poročajo: Tukajšnja akademična društva so poslala zagrebškemu vsenemščiljšču brzojavko, v kateri vabijo one dijake, ki se niso še vpisali v Pragi, oziroma Belgradu, naj pridejo v Krakov, kjer bodo gostoljubno sprejeti.

* Afera prof. Manojlovića. Iz Zagreba poročajo: V četrtek popoldne bi se imela vršiti disciplinarna preiskava proti vseučiliškemu profesorju dr. Manojloviću. Preiskavo bi moral voditi vladni svetnik Pogačić. Dr. Manojlović ni prišel k razpravi, nego je poslal izjavo, v kateri naglašja, da je zanj v disciplinarnih zadevah edino kompetenten akademični senat.

* Akeja za ureditev jezikovnega vprašanja v Dalmaciji. V Spljetu se je vršil shod županov in zastopnikov 36 občin srednje Dalmacije, katerim se je pridružila tudi spljetska trg. zbornica. Shod je sklical spljetski župan dr. Mihačević. Enoglasno je bilo sklenjeno, da se odpošlje ministrskemu predsedniku baronu Becku spomenico, v kateri se naglašja vprašanje uradnega jezika državnih oblastnij, zatem delavsko vprašanje, obrambo pred filoksero, pomorstvo, železnico in druga važna vprašanja. V posebni resoluciji je shod naglašjal solidarnost z brati v banovini. Uvedla se je akcija v pomoč Rauchovim žrtvam. V imenu občin je bila takoj nakazano v ta namen nad 4000 kron.

* Stroški Avstrije za novo pazarško železnico. Nek strokovni list je izračunil, da bodo stroški za novo pazarško železnico znašali: Mitrovica-Novi Pazar-Prijepolje 167 kilometrov po 260.000 kron je 43.420.000 K. Prijepolje - Priboj - meja 31 kilometrov po 150.000 kron je 4.650.000 kron. Železniški park 2 mil. kron. — Skupno torej 50.070.000 kron.